

las ramas de los cerezos ---» (205v). Desentrotll això un poc més en el *DECH (GAMÓN)*, on es pot veure. L'últim suposa una base *KAMAKTO-, també representada per l'it. dial. ant. *camato* 'tronc, vara' (també *scamoto*), genov. ant. *gamaitare* «colpire», i oc. ant. *gamach*, *gamait*, gc. ant. *gamet* 'cop', que he documentat en nota a *GAMAR-SE*. L'aspecte de la base *KAMAKTO-, en tot cas, sembla clarament indoeuropeu (cf. *IEW*, 556) (res de grec tanmateix; ¿sorotàptic o cèltic?). D'altra banda la proximitat amb *gameito* resta 10 guia insegura.

DERIV.: *Gamonar* (Escrig). *Gamonet* (-nets: gamonitos, flor de gamón, Sanelo, *l. c.*; Lacav.). +*Gamonós* (Escrig). *Gamonera* (Escrig): el recull com a nom de «mata boscana», «herba silvestre», «asfòdels» val.: a 15 a Bètera, Alzira, Vall d'Ebo i Alcalà de la Jovada; per a *gambonera*, veg. supra.

1 Lleg. *són*; sembla que havia començat pensant en un singular, verb *és*, i es repensà posant *són* en plural, però oblidant esborrar *és*. — 2 Sens dubte el 20 poble confon bastant, sobretot en herbes muntanyenques, i es podria al·legar que s'ha pensat només en la bella flor, i comparat vagament amb un lliri, però encara que liliaci els asfòdels no és la flor el que hi impressiona més. En canvi es pot rebutjar en absolut 25 que hi hagi cap relació amb (*a*)gaons, absolutament diferent com a planta, i de fonètica ben distinta (com ja consta en el *DCEC*).

Gamoi, V. *gamarro* (*gamarús*, GAÜS) *Gamoixat*, 30 V. *gambuix Gamopètal*, *gamosèpal*, V. *bigam Gamundí*, coincideixo amb En Veny que no és versemblant l'ètimon germànic d'*AlcM* (raons fonètiques, *Gano* és WA-, morfològiques i geogràfiques: àrea mossàrab o potser aràbiga) *Gamús*, variant de *camús* 35 *Gamus* sembla ser mala grafia per *gamusses*, metàtesi de *samugues* (veg. Coromines, *Voc. Ar.*) *Gamussa*, V. *camussa*.

GANÀ, mot peculiar del català i el castellà, si bé 40 propagat des d'Espanya a Itàlia i Portugal, i a alguns dialectes d'Oc i del Magreb; d'origen incert, probablement d'un gòt. *GANŌ f. 'gana, avidesa', forma corresponent a l'esc. ant. *gana* 'obrir-se la boca', 'desitjar àvidament', noruec *gana* 'quedar bocabadat', 45 'mirar amb deler', frisó or. *gannen* 'sollicitar (menjar i altres coses) amb mirades àvides'. □ 1.ª doc.: S. XIV, i sembla que ja n'hi ha un cas en Guerau de Cabrera, fi S. XII.

«No avent yo d'ella altre indici --- contentant-me en 50 extrem, entre moltes altres que stava, la mirí, e viu que los seus ulls corregeren envés la mia vista, d'on compreguí, segons la fermetat d'aquells, que no de mi tenia manor grat que yo *ganes* de servir-la, e dins lo meu cor penetrà tal mirar que sforsà la speransa y cresqué la voluntat y féu major ma passió» en el *Corbatxo* de N. Franch, de la fi del S. XIV (BDLC XVII, 27). «Si tenen *gana* de tornar-lo conduir per l'any qui ve, hi tornassen resposta, perquè si tenien *ganes* de 55 conduyr-lo ---» en un text de Cervera de 1442 (*BABL* 60

XVII, 50). «Edat tan madura / tenint per molt verts - los jóvens fadrins, / guardau que no sien - de molt luny vehins / los vells --- / Que may als setanta - viu fer meravelles / --- / que, d'allí avant: - treballs i dolors! / Y aquesta 's la huna - major de aquelles: / que molt més les *ganes*, - quant minva la força, / aumenten i crexen - tostems en los vells / ---», *Procés de les Olives*, v. 1057.

Ja doncs llavors el matis està de la banda de la voluntat decidida: de complir un apetit físic, o d'obrar en aquest o en aquell sentit. Però des de tan antic, almenys, com això, es marca la velleïtat vaga, la inclinació més o menys capritxosa o fins passatgera, l'humor tal o tal de vegades fins involuntari: «Rics joyells, correes, bosses, / de or cadenes; / quant ve a Nadal, jo he strenes / del qui-m ve *gana*: / tapins e <u>ants, calçes de grana, / tinc una caxal! / Despuix, en una cambra baxa, / no-m cap lo li: / lansols, tovalles, una sens fi!» *Colloqui de Dames* (val., fi S. xv), v. 143.

30 Accepció que ens fa comprendre millor l'arrel de les tan freqüents i antigues locucions *estar de bona o de mala gana*. Aquella ja la trobem en JoMartorell en un dels capítols més sensuals: «¿Qui pogué dormir aquella nit, uns per amor, altres per dolor? --- Plaerdemavida, com se fon levada, anà a la cambra de la Princesa, e trobà --- Stefania, vestida e per vestir, e asseyta en terra, e les mans no li volien ajudar a ligar lo capell: tant stava de *bona gana*, tota plena de 'lexau-me star'; ab los ulls mig entelats, scassament hi podia veure --- Dix Plaerdemavida: —Digues, Stefania, quin és aqueix teu comport? Què és lo que-t fa mal? E yo iré als metges que vinguen --- —No cal —dix Stefania—, que lo meu mal tost serà guarit, car no és sinó dolor de cap ---. —Guarda —dix Plaerdemavida— --- que no-t facen mal los... talons! Com yo haja oït dir als metges que a nosaltres, dones, la primera dolor nos ve en les ungles, après als peus, puja als genolls e a les cuxes, e a vegades entra en lo secret, e aquí dóna gran turment...» (Ag. II, 286; Riq., 519).

A la inversa: «DE LA CAMBRA: en tota la nit no haver pogut dormir --- *estar de mala gana* male habere; suspirar ---», OPou (*ThPu.*, 237); *DAG.* i *AlcM* en donen exs. barcelonins i segarrencs de 1563 i 1572; civ. *estar de mala gana* (*DAG.*); i això arriba a substantivar-se, «ha tingut una *mala-gana*» (*AlcM*, § 3b i així ho he sentit a la Vall d'Aran, per 'desmai'); «no he vist --- / sinó un trist rossinyolet / qu'en eixint del niu cantava: / jo me'n só caygut malalt / d'una cruel *malagana*», *Muntanyes de Canigó*, versió recollida per Verdager, a Prats de Molló, que no arribà a temps per a incloure's en el *Romillo*. de MilàF (Pujol-Puntí, *Obra del Canç. Pop.*, 19), on (n.º 341) en consten d'altres que porten d'una *fosca mala-gana* etc.; el valencià Martí (c. 1610) escrivia «fingir que había estado de *mala gana* aquella noche» ('que m'havia sentit malament' en el seu *Alfarache*, Rivad., p. 376); «les dones en *malesganes*, los xiquets grocs com la cera, los mateixos hòmens tremolant com la fulla a l'arbre ---», Vergés Paulí (*Espurnes* «, 157), tort.; «*malagana*: desmayo, congoja», Lamarca, *Dicc. Val.*; «va tenir